

Mirosława Malinowska

Pracownia Badań Klimatu, Katedra Oceanografii Fizycznej i Badań Klimatu,

Wydział Oceanografii i Geografii, Uniwersytet Gdański

ORCID: 0000-0001-7218-8143

10 lat tutoring na Wydziale Oceanografii i Geografii UG z perspektywy studentów, absolwentów i tutorów

Streszczenie

Wydział Oceanografii i Geografii UG był pierwszym wydziałem w Polsce, który w sposób systemowy i sformalizowany wprowadził do swojej oferty edukacyjnej tutoring. Stało się to w roku akademickim 2014/2015. Od tego czasu 166 studentów pod opieką 27 tutorów zrealizowało łącznie niemal 200 tutoriali. Praca prezentuje wyniki ankiet, jakie przeprowadzono wśród studentów, absolwentów oraz tutorów Wydziału. Studenci jako główny motyw udziału w tutoring i korzyść wskazywali rozwój indywidualnych zainteresowań, rozwój umiejętności badacza i kompetencji miękkich. Absolwenci studiów z perspektywy czasu wskazywali ponadto na bezpośredni kontakt z nauczycielem oraz większe szanse na rynku pracy. Tutorzy, choć wskazują na różne trudności w realizacji programu tutorskiego, jak brak rozwiązań systemowych na poziomie uczelni, bardzo cenią sobie satysfakcję, jaką czerpią z pracy ze studentem i możliwości towarzyszenia mu w rozwoju, jak również rozwój osobisty, jakiego doświadczają w procesie tutoring.

Słowa kluczowe: tutoring, tutor, tutee, dydaktyka akademicka, edukacja spersonalizowana

Summary

The Faculty of Oceanography and Geography at UG was the first faculty in Poland to introduce tutoring into its educational offerings in a systematic and formalized way. This happened in the 2014/2015 academic year. Since then, one hundred sixty-six students under the supervision of twenty-seven tutors have completed a total of almost two hundred tutorials. The paper presents the results of surveys that were conducted among students, alumni, and tutors of the Faculty. Students cited the development of individual interests, development of research skills and soft skills as the main motive for participating in

tutoring and a benefit. In addition, graduate students, in retrospect, pointed to direct contact with the tutor and better chances in the job market. Tutors, although pointing to various difficulties in implementing a tutoring program, such as the lack of systemic solutions at the university level, highly value the satisfaction they derive from working with students and the opportunity to accompany them in their development, as well as the personal growth they experience in the tutoring process.

Keywords: tutoring, tutor, tutor, tutee, academic didactic, personalized education

Notka o autorce

dr Mirosława Malinowska, klimatolog, nauczyciel akademicki, tutor na Wydziale Oceanografii i Geografii UG, absolwentka programów Mistrzowie Dydaktyki Fundamentals of University Teaching and Tutoring oraz Train the Trainer & Educational Leadership, zrealizowanych w Uniwersytecie w Groningen, Niemczech.

Wprowadzenie

Tutoring akademicki to metoda dydaktyczna sięgająca korzeniami XII w., gdy uniwersytety Cambridge i Oxford uczyniły z niej podstawową metodę nauczania (Dąbrowska, Dąbrowska, 2022). Metoda ta stosowana jest i rozwijana na licznych uniwersytetach europejskich (Brdulak i in., 2021), przy czym każdy z uniwersytetów nieco inaczej definiuje tutoring, jego zakres i oczekiwane efekty, co wynika z różnych potrzeb, diagnozowanych indywidualnie przez poszczególne uniwersytety.

W polskich uczelniach tutoring zaczął być wprowadzany w XXI w. (Czekierda, 2015), niezależnie przez różne uczelnie, co wynikało z malejącej liczby studentów oraz potrzeby zaopatrzenia ich nie tylko w wiedzę i umiejętności praktyczne, ale i kompetencje, które zapewniałyby absolwentom sukces na rynku pracy. Nie bez znaczenia pozostawała również potrzeba podniesienia jakości kształcenia do standardów obowiązujących w krajach o wyższych poziomach edukacji akademickiej (Machowska-Okrój, 2023). Motywację do wdrożenia tutoringu na różnych wydziałach polskich uczelni stanowiła również mniej lub bardziej uświadomiona potrzeba poszczególnych studentów indywidualizacji edukacji akademickiej, rozwijania swoich, często wysoko specjalistycznych zainteresowań badawczych czy bliższego kontaktu z nauczycielem akademickim (Ratajczak, 2016).

„Tutoring to metoda indywidualnej opieki nad podopiecznym, oparta na relacji mistrz–uczeń, która dzięki integralnemu spojrzeniu na rozwój człowieka stara się o pełny rozwój jego potencjału” (Czekierda, 2015, s. 20). W ujęciu nieco bardziej pragmatycznym „Tutoring jest metodą edukacyjną polegającą na regularnych

spotkaniach opiekuna (zwanego tutorem) z podopiecznym (zwanym tutee). Podczas rozwoju tutoriali tutor dostosowuje ścieżkę rozwoju tutee w obrębie wspólnie ustalonej dziedziny wiedzy i umiejętności” (Kowalkowska, Przybylska, 2023, s. 89).

W pracy zaprezentowano początki i rozwój tutoringu akademickiego na Wydziale Oceanografii i Geografii Uniwersytetu Gdańskiego (WOiG UG). Zaprezentowano również wyniki badań ankietowych, jakie przeprowadzono osobno na grupach obecnych studentów WOiG, którzy zrealizowali program tutorski, absolwentów studiów, którzy mogli z perspektywy czasu ocenić wpływ uczestnictwa w programie na ich życie zawodowe oraz aktywnych tutorów Wydziału.

Metodologia badań własnych

Badania, przeprowadzone w ramach przygotowania niniejszej publikacji obejmowały trzy rodzaje działań: analiza bazy danych o tutoringach przeprowadzonych na WOiG UG, analiza publikacji w Tutoring Gedanensis oraz analiza wyników badań ankietowych, przeprowadzonych wśród studentów, absolwentów i tutorów.

Od początku funkcjonowania tutoringu na Wydziale kolejni koordynatorzy programu zbierali dane dotyczące liczby tutoriali w danym roku akademickim, tj. osób prowadzących tutoriala, studentów, którzy skorzystali z tej formy kształcenia, a także realizowanego tematu. W ten sposób przez kolejne lata powstała baza danych w formie arkusza kalkulacyjnego Excel, zawierająca takie dane jak: imię i nazwisko tutora, imię i nazwisko tutee, kierunek, rok i semestr, na którym tutee studiował w trakcie realizacji programu tutorskiego, rok akademicki i semestr realizacji tutoringu, temat tutoringu. Dane te posłużyły do opracowania zestawień liczbowych, zaprezentowanych w artykule, takich jak liczba tutoriali w poszczególnych latach, liczba studentów poszczególnych kierunków realizujących tutoriala czy semestr studiów, w trakcie którego studenci najczęściej decydują się na rozpoczęcie programu tutoringowego.

Drugim źródłem informacji był Tutoring Gedanensis – Czasopismo Tutee i Tutorów, wydawane w formie elektronicznej przez UG od roku 2016. Przegląd kolejnych tomów tego czasopisma umożliwił przeanalizowanie liczby publikacji studenckich, jakie powstały w wyniku realizacji programu tutorskiego na WOiG oraz ich tematyki.

Trzecie źródło informacji, wykorzystanych w artykule to analiza wyników badań ankietowych, przeprowadzonych wśród studentów, absolwentów i czynnych tutorów WOiG. W pierwszej kolejności przygotowano w aplikacji MS Forms kwestionariusze ankiet (Załączniki 1-3), zawierające pytania dostosowane do ankietowanej grupy. Następnie do każdej z badanych grup przesłano drogą mailową list, w którym autorka badania przedstawiła się, wyjaśniła cel badania oraz skierowała prośbę o wypełnienie kwestionariusza ankiety. List zawierał link do kwestionariusza.

Kwestionariusz „10 lat tutoring na WOiG – ankieta Tutee” rozesłano na początku maja 2024 r. do 16 studentów – absolwentów programu, będących wówczas studentami Wydziału. Pytania dotyczyły motywacji uczestnictwa w programie tutoringowym, korzyści jakie wnoszą studenci z udziału w tutoring jak również trudności, z jakimi się borykają w kontekście realizacji tej metody dydaktycznej (Załącznik 1). Badanie ankietowe przeprowadzono w dniach 6-15 maja 2024. Kwestionariusz został wypełniony przez sześcioro studentów: dwie osoby studiujące na studiach pierwszego stopnia i cztery ze studiów drugiego stopnia. Pięcioro studentów zrealizowało jeden cykl tutoring, jedna osoba aż trzy cykle.

Badanie ankietowe tutorów przeprowadzono w dniach 29 kwietnia do 7 czerwca 2024.r. Kwestionariusz „10 lat tutoring na WOiG – ankieta Tutorów” przesłano do 17 tutorów, zarejestrowanych w Bazie Tutorów Centrum Doskonalenia Dydaktycznego i Tutoringu UG. Pytania ankietowe dotyczyły takich zagadnień jak motywacja do udziału w programie, zalety i ograniczenia tutoring, korzyści i trudności, jakich doświadcza tutor w swojej pracy oraz tego, w jakim kierunku powinien rozwijać się tutoring na Wydziale. W kwestionariuszu poproszono również tutorów o podanie imion i nazwisk oraz danych kontaktowych do ich dawnych tutee (Załącznik 3). Dane te wykorzystano do przeprowadzenia badania ankietowego na absolwentach studiów, którzy skorzystali z programu tutoringowego na WOiG. Odpowiedzi udzieliło dziesięcioro tutorów. Osoby te są na ogół doświadczonymi tutorami, szkolenia tutorskie realizowali w latach 2012-2019, przy czym siedmioro z nich ma co najmniej dziesięcioletnie doświadczenie w pracy tutorskiej. Ośmioro respondentów legitymizowało się Certyfikatem Praktyka Tutoringu, a dwoje Certyfikatem Tutora.

Kwestionariusz ankietowy skierowany do absolwentów studiów na Wydziale Oceanografii i Geografii „10 lat tutoring na WOiG – ankieta absolwentów programu tutoringowego” (Załącznik 2) przesłano do siedemnastu osób. W dwóch przypadkach autorka dysponowała tylko numerem telefonu do absolwenta, przesłanie kwestionariusza pytań w takich sytuacjach poprzedzone było rozmową telefoniczną, w trakcie której uzyskano aktualny adres mailowy takiej osoby. Pytania, zawarte

w kwestionariuszu ankietowym dotyczyły motywacji uczestnictwa w programie, korzyści w kontekście naukowym i rozwojowym, jakich doświadczyli absolwenci w trakcie realizacji programu, ale również wpływu realizacji tutoringu na ich pozycję na rynku pracy oraz umiejętności i kompetencje, wykorzystywane w miejscu pracy. W badaniu ankietowym oceniającym tutoring z perspektywy absolwenta studiów na WOiG odpowiedzi udzieliło ośmioro absolwentów. Kwestionariusz ankiet był aktywny w dniach 16 – 28 lipca 2024 r. Absolwenci, którzy odpowiedzieli na pytania ankietowe, ukończyli Geografię na pierwszym stopniu studiów (cztery osoby), studia geograficzne drugiego stopnia (cztery osoby), Gospodarkę wodną i ochronę zasobów wód (dwie osoby). Jedna osoba była absolwentem Oceanografii na studiach pierwszego stopnia, jedna z osób po studiach geograficznych na UG ukończyła Biologię na studiach drugiego stopnia na Uniwersytecie Wrocławskim. Troje z respondentów zrealizowało dwa cykle tutoringu, pozostali po jednym.

Łącznie w okresie od maja do lipca 2024 linki kwestionariusze ankiet przesłano do 50 osób, uzyskano 24 odpowiedzi. Jest to niewielka próba, wynikająca z ograniczeń samej metody. Zazwyczaj liczba odpowiedzi uzyskanych w badaniach ankietowych jest mało liczna, chyba, że dotyczy tematów kontrowersyjnych. Tutoring jako metoda dydaktyczna raczej do takich nie należy. Poza tym tutoring na Wydziale w analizowanym okresie realizowało około 2% studentów, zatem liczba osób, do których można było przesłać kwestionariusze ankiet, również była niewielka.

W kwestionariuszach ankiet znalazły się zarówno pytania zamknięte jak i otwarte. Do analizy tych ostatnich zastosowano metodę pól semantycznych, wykorzystywaną często w badaniach społecznych (Przybylska 2015).

Historia i teraźniejszość tutoringu na Wydziale Oceanografii i Geografii

Historia tutoringu na Wydziale Oceanografii i Geografii UG sięga roku 2013 (Szymczak, Malinowska, 2015, 2018; Kowalkowska, Przybylska, 2023), kiedy to pierwsza grupa pracowników naukowo-dydaktycznych rozpoczęła cykl szkoleń, prowadzonych przez Collegium Wratislaviense, z zakresu tej nowatorskiej w owym czasie, jak na polskie realia akademickie, metody dydaktycznej. W ciągu dwóch lat łącznie 37 pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału otrzymało certyfikat tutora. Realizacja szkoleń była możliwa dzięki temu, że Wydział uzyskał w ogłoszonym w roku 2012 przez MNiSW konkursie dla podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni lub uczelni nieposiadających podstawowych jednostek organizacyjnych w zakresie wdrażania systemów poprawy jakości kształcenia oraz Krajowych Ram Kwalifikacji

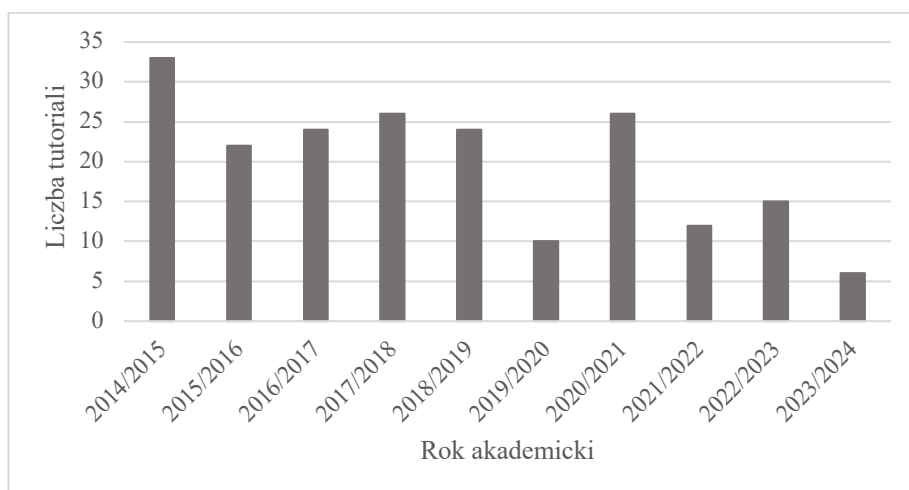
grant, którego jednym z elementów było wsparcie nauczycieli i doktorantów w obszarze dydaktyki akademickiej. Tutorzy, zaopatrzeni w wiedzę i umiejętności tutorskie, pełni entuzjazmu, choć jeszcze bez doświadczeń, rozpoczęli w roku akademickim 2014/2015 pierwsze tutoriale.

Zanim to jednak nastąpiło, władze Wydziału opracowały program „Wdrożenie profesjonalnego systemu tutoringu akademickiego dla studentów Wydziału Oceanografii i Geografii UG – TUTOR WOiG”. Cele i założenia tego programu opisane zostały szczegółowo w publikacjach Szymczak i Malinowskiej (2015, 2018). Pozostają one aktualne do dziś. Do głównych celów programu należy zaliczyć podniesienie jakości kształcenia na Wydziale, zwiększenie oferty edukacyjnej dla studentów oraz wprowadzenie edukacji spersonalizowanej, nastawionej na rozwój, głównie naukowy studenta, opartej o jego mocne strony i zainteresowania, prowadzonej przez profesjonalnie przygotowanych i świadomych swojej roli tutorów.

Program opiera się na pełnej dowolności zarówno ze strony tutorów jak i studentów. Chęć prowadzenia tutoriali zgłaszana jest przez aktywnych tutorów na każdy kolejny semestr, przez co mogą oni dostosowywać okres realizacji tutoriali do swoich planów i obciążeń zawodowych. Tutoring dostępny jest dla każdego studenta Wydziału, który zgłosi gotowość jego podjęcia, nie wykluczając studentów studiujących na Wydziale w ramach programów Erasmus+ czy MOST. Rekrutacja na tutoriale odbywa się według określonych reguł: student powinien zapoznać się z ofertą tutoringu na dany semestr, następnie napisać CV i list motywacyjny, w którym opíše motywy swojego przystąpienia do tutoringu, zainteresowania naukowe oraz wybór tutora. Na podstawie listu motywacyjnego oraz rozmowy ze studentem tutor podejmuje ostateczną decyzję, czy przyjmuje studenta do programu. Pozytywna decyzja oznacza podjęcie przez obie strony zobowiązania do regularnego, co dwa tygodnie, spotykania się na tutorialach i realizacji zadań wyznaczonych przez tutora. Podejmowany jest zatem kontrakt turski, regulujący zasady współpracy w ramach tutoringu. Do zadań tutora należy nie tylko przygotowywanie się do tutoriali, ale również rzetelne prowadzenie dokumentacji tutoringu, obejmującej przygotowanie przez rozpoczęciem spotkań planu tutoringu (karta Mile Stones) oraz wypełnienie Karty Tutoringu po każdym spotkaniu, jak również ankiety ewaluacyjnej po zakończeniu cyklu spotkań. Do roku akad. 2019/2020 absolwenci programu otrzymywali certyfikat uczestnictwa, zawierający informację o realizowanej tematyce oraz charakterystykę osiągniętych przez tutee celów i jego mocnych stron. Pandemia SARS-COV2 spowodowała zawieszenie tej tradycji. Ukończenie przez studenta programu turskiego zostaje jednak odnotowane w suplemencie do dyplomu.

Obecnie na Wydziale Oceanografii i Geografii aktywnych jest 17 tutorów¹⁴. Głównie są to osoby, które otrzymały podstawowy certyfikat tutora w latach 2013-2014. Jedna z tuterek uzyskała potwierdzenie umiejętności tutorskich, zanim na Wydziale rozpoczęto program kształcenia nauczycieli w tym obszarze, a jedna w ostatnim czasie w ramach kursu realizowanego w Centrum Doskonalenia Dydaktycznego i Tutoringu UG. Tutorzy starają się podnosić swoje kompetencje. Znakomita większość spośród tutorów WOiG może się pochwalić uzyskaniem dyplomu Certyfikowanego Praktyka Tutoringu, najwyższego poziomu wtajemniczenia, jaki można osiągnąć w ramach certyfikatów wydawanych przez Collegium Wratislaviense. Tutorzy WOiG przynajmniej raz w roku wyjeżdżają na weekendowe warsztaty, w ramach których podnoszą swoje kompetencje. Warsztaty prowadzone są przez specjalistów z zakresu rozwoju osobistego, by wspomnieć tu choćby Jarosława Gibasa. Ponadto pięć tuterek uczestniczyło w programie MNiE Masters of Didactics: Fundamentals of University Teaching and Tutoring. Jedna z osób zrealizowała również drugi stopień programu: Advanced Programme on Teaching and Tutoring, a dwie inne Train the Trainer & Educational Leadership. Grono tutorskie korzysta również chętnie ze szkoleń i warsztatów, realizowanych dla nauczycieli akademickich przez Centrum Doskonalenia Dydaktycznego i Tutoringu UG.

W ciągu dziesięciu lat na Wydziale Oceanografii i Geografii UG odbyło się łącznie 198 tutoriali. Średnio realizowano rocznie około 20 tutoriali, ale ich liczba w poszczególnych latach akademickich zmieniała się znacznie (Ryc. 1).

Ryc. 1. Liczba tutoriali zrealizowanych na Wydziale Oceanografii i Geografii UG w latach akademickich 2014/2015 – 2023/2024. Źródło: opracowanie własne

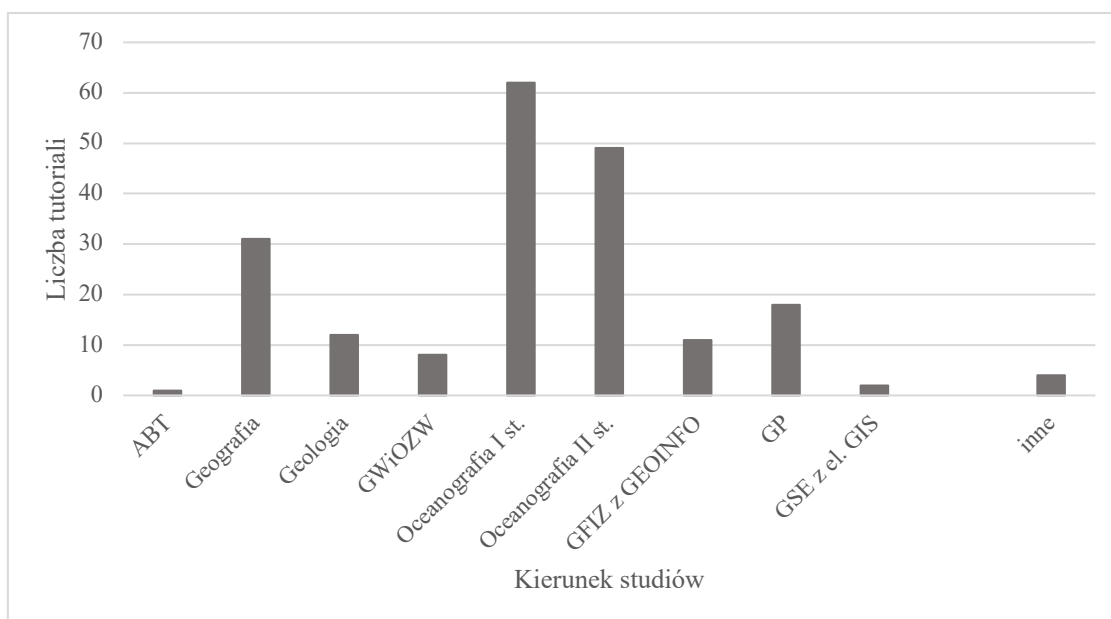
¹⁴ Dane na podstawie: Baza tutorów CDDiT UG, dostępna na <https://cddit.ug.edu.pl/bazatutorow/> (otwarty: 19.07.2024.)

Najbardziej obfity w tutoriale okazał się pierwszy rok wprowadzenia programu, zrealizowano wówczas 33 tutoriale. Zapewne zadział tu efekt nowości oraz entuzjazm nowicjuszy. W kolejnych czterech latach nastąpiła stabilizacja liczby tutoriali na poziomie około 24. Załamanie nastąpiło w roku akademickim 2019/2020 ze względu na lockdown spowodowany pandemią SARS-COV2. W kolejnym roku liczba tutoriali powróciła do poziomu poprzedniego. Od roku akademickiego 2021/2022 obserwowany jest spadek liczby tutoriali do poziomu około 10 w roku. Pierwsza przyczyna leży w przejściu geografów społeczno-ekonomicznych, którzy realizowali liczne tutoriale, na Wydział Nauk Społecznych UG. Przejście to stanowiło konsekwencję wprowadzenia Ustawy 2.0, w której pojawiła się dyscyplina geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, przypisana do dziedziny nauk społecznych. Wraz z odejściem około 20% pracowników, na Wydział Nauk Społecznych przeniesione zostały dwa kierunki studiów: Gospodarka przestrzenna, studia I i II stopnia oraz Geografia społeczno-ekonomiczna z elementami GIS, studia II stopnia, co musiało wpłynąć na liczbę tutoriali realizowanych na Wydziale Oceanografii i Geografii. Druga przyczyna to zasady ewaluacji dyscyplin naukowych, które wymuszają na pracownikach naukowo-dydaktycznych koncentrowanie się na publikowaniu wyników pracy badawczej.

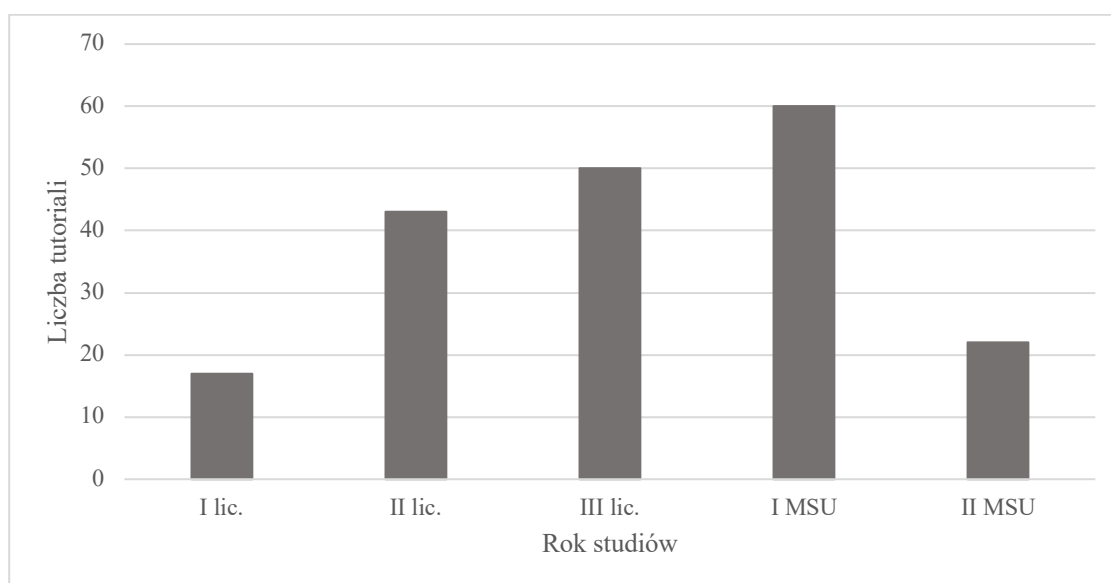
Liczba studentów Wydziału Oceanografii i Geografii, którzy uczestniczyli w tej formie edukacji w latach 2014-2014 sięgnęła 147 osób. 40 studentów zrealizowało co najmniej dwa tutoriale. Dwie studentki zrealizowały po cztery tutoriale każda. Najczęściej z tutoringu korzystali studenci największych kierunków, czyli Oceanografii I i II stopnia oraz Geografii (Ryc. 2). Przy liczbie studentów na Wydziale na poziomie około 560 33 tutoriale zrealizowane w ostatnich trzech latach oznaczają, że z tej formy edukacji korzysta około 2% studentów.

Na realizację tutoriali najczęściej decydują się studenci drugiego lub trzeciego roku studiów I stopnia lub pierwszego roku studiów II stopnia (Ryc. 3).

Jest to uzasadnione, gdyż po zaadaptowaniu się do warunków uniwersyteckich studenci drugiego, a zwłaszcza trzeciego roku studiów pierwszego stopnia oraz pierwszego roku drugiego stopnia zaczynają zastanawiać się nad wyborem dalszej drogi edukacji lub ścieżki kariery zawodowej. Tutoring naukowy, jak i częściowo rozwojowy, realizowany przez studentów, ułatwia podejmowanie takich decyzji.

Ryc. 2. Liczba tutoriali, zrealizowanych w latach akademickich 2014/2015 – 2023/2024 przez studentów poszczególnych kierunków studiów WOiG. Dla kierunków Gospodarka przestrzenna (GP) oraz Geografia społeczno-ekonomiczna z elementami GIS (GSE z el. GIS) dane do roku akad. 2020/2021 wyłącznie. Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 3. Liczba studentów wg roku studiów, w którym realizowali tutoring na WOiG w latach akademickich 2014/2015 – 2023/2024. Źródło: opracowanie własne

Tematyka tutoriali nawiązuje merytorycznie do profili naukowych tutorów. Najliczniej reprezentowana jest tematyka nawiązująca do środowiska życia organizmów morskich. Poświęcono jej około 34% wszystkich cykli tutorskich, zrealizowanych w analizowanym okresie na WOiG. Około 13% zagadnień nawiązywało do ogólnie pojmowanej jakości

środowiska, 11% stanowiła tematyka związana z geologią morza i geomorfologią obszarów pojeziernych, a 10% tutoriali koncentrowało się wokół obiegu wody w różnych środowiskach. Zagadnienia obejmujące rozwój regionalny i lokalny oraz ład przestrzenny w miastach realizowane były na 8% tutoriali, 7% dotyczyło jakości życia człowieka. Pojawiały się również zagadnienia dotyczące zastosowania metod analiz numerycznych i GIS (4%) czy współczesnej zmiany klimatu (3%). Około 17% tutoriali miało charakter rozwojowy. Dotyczyły one głównie planowania, zarządzania czasem i celami, budowania kariery zawodowej, zasad skutecznego działania. Na uwagę zasługują trzy tutoriale, w ramach których omawiano temat emancypacji oraz adaptacji do pracy zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Szczególnym efektem realizacji programu tutoringu na Wydziale Oceanografii i Geografii jest publikowanie wyników pracy studentów w czasopiśmie Tutoring Gedanensis. Czasopismo Tutees i Tutorów¹⁵. Pierwszy tom ukazał się w maju 2016 roku. W czasopiśmie do chwili obecnej pojawiło się łącznie 87 artykułów, esejów i fotoesejów, przygotowanych przez studentów Wydziału. Zdarzają się również publikacje w całości lub w części przygotowane przez tutorów. Ciekawym przykładem, stanowiącym swoisty poradnik pt. "Jak przygotować foto-esej?" jest praca Przybylskiej (2016). W tomie poświęconym metodzie Problem-Based Learning Janas, jako jedna ze współauterek, opublikowała esej opisujący realizację Projektu edukacyjnego pt: „ZATOKA – chrońmy przyrodę i rozwijajmy turystykę” (Tykarska i in. 2018). Ciekawy esej, opisujący doświadczenia auterek w zakresie peer collaboration jako metody swobodnego rozwoju naukowego opublikowały Złoch i Błaszczuk (2021).

Tutoring z perspektywy studentów (tutees)

Motywacje studentów do uczestnictwa w programie tutoringowym są bardzo pragmatyczne. Pięcioro z nich jako czynnik, który zachęcił ich do zapisania się na tutorial, wskazało naukę pisania eseju, czworo wskazało jako przyczynę chęć poszerzania wiedzy, troje chciało wykorzystać tutoring do wyznaczenia ścieżki rozwoju zawodowego przy wsparciu tutora. Inne motywacje, które wymieniali uczestnicy, można podzielić na dwie grupy. W pierwszej grupie znalazły się takie walory tutoringu, jak rozwój zainteresowań, zdobywanie nowych doświadczeń czy potrzeba osobistego wkładu w rozwój nauki. W drugiej grupie znalazły się takie elementy, jak chęć

¹⁵ Tutoring Gedanensis, dostępny na: <https://cddit.ug.edu.pl/zeszyty/> (otwarty 10.06.2024)

podniesienia kompetencji w zakresie organizacji pracy własnej, wystąpień publicznych czy prowadzenia dyskusji.

Jako zalety tutoringu w kontekście naukowym studenci wskazywali poszerzenie wiedzy, możliwość rozpoznania swoich zainteresowań badawczych, naukę warsztatu pracy badacza oraz podniesienie umiejętności w zakresie przygotowania pracy naukowej. Ważnym elementem tutoringu była dla studentów „Praca z wykładowcą, który nie jest związany z bańką wykładowców, z którymi ma się kontakt na co dzień”¹⁶. Ponadto w wolnej wypowiedzi studenci dodawali, że istotna dla nich była możliwość rozpoznania zainteresowań badawczych, pracy w laboratorium nad interesującą ich tematyką, możliwość opublikowania wyników badań, wreszcie nauka samodzielności, w tym w poszukiwaniu informacji i ich analizy.

W kontekście rozwojowym studenci zwracają uwagę na rozwój, dzięki udziałowi w tutoringu, takich kompetencji jak umiejętność wyznaczania celów, poznanie swoich mocnych stron, wzrost poczucia własnej wartości, rozwój umiejętności planowania i ewaluacji własnych działań. Jedna z bardziej rozbudowanych wypowiedzi wskazuje na silny aspekt rozwoju osobistego jako korzyści płynącej z udziału w tutoringu: „...podniesienie poczucia własnej wartości -, poznanie wartości, którymi się kieruję - rozwój ewaluacji własnych działań. Inne: wypunktowanie moich słabych i mocnych stron, co pozwoliło mi ukierunkować moje priorytety osobiste oraz zawodowe”.

W trakcie realizacji tutoriali studenci doświadczają również trudności. Połowa respondentów informowała, że mają problem z dobrym planowaniem swoich działań. Ograniczeniem dla tutees są sztywne ramy czasowe realizacji tutoriali. Studenci zwracają też uwagę na stres związany z przełamaniem bariery tutor — tutee, choć dostrzegają zalety zaufania tutorowi i szczerego opowiadania o sobie: „Jedynie częściowe opowiadanie o życiu osobistym, ale tylko przez jedno/dwa pierwsze spotkania. Zauważyłam także istotność takich rozmów w kontekście samorozwoju i poznania moich priorytetów w przyszłym zawodzie”.

Wszyscy respondenci uznali tutoring za bardzo efektywną metodę edukacji akademickiej. Również wszyscy polecają, lub poleciliby program tutoringu na WOIG innym studentom, choć zdają sobie sprawę z dodatkowych obciążeń, związanych z jego realizacją: „Oczywiście, zachęcam na swoim kierunku i opowiadam, jak to wygląda. Są momenty lepsze i gorsze, ale jak ktoś chciałby się rozwijać, zalecałbym spróbować”. Połowa respondentów zdecydowana jest kontynuować w przyszłości edukację na studiach doktoranckich, połowa rozważa taką możliwość. Odpowiedzi te

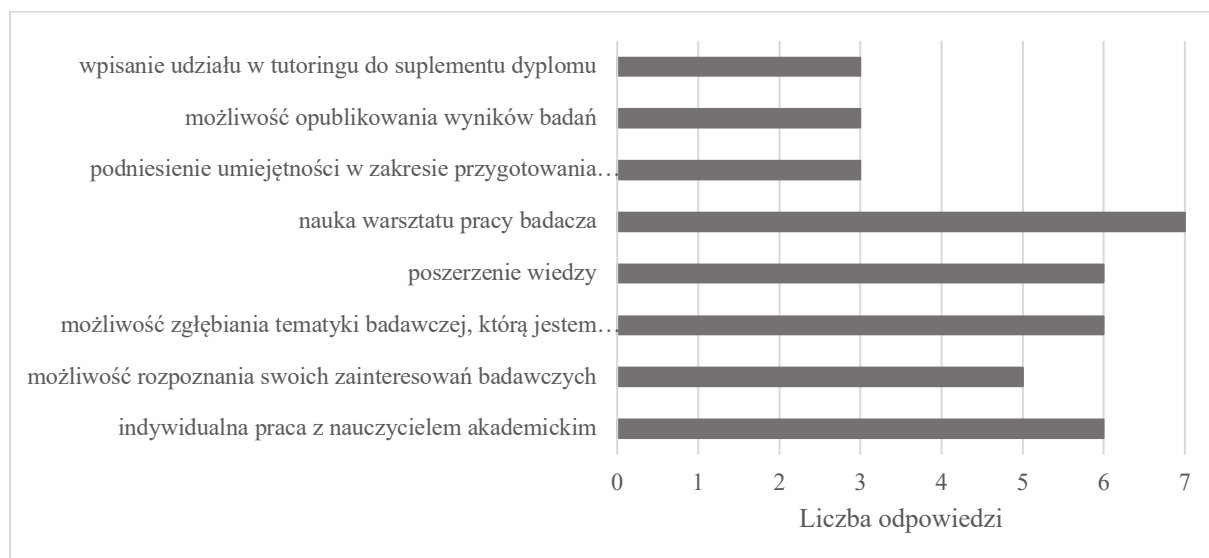
¹⁶ We wszystkich cytowanych odpowiedziach uczestników ankiet zachowano pisownię oryginalną.

wskazują, że tutoring jest jedną z naturalnych dróg pozyskiwania przyszłych doktorantów.

Tutoring z perspektywy absolwenta studiów, który realizował tutoring

Motywacje, jakie skłoniły obecnych absolwentów studiów do wzięcia udziału w programie tutoringu to przede wszystkim możliwość rozwijania zainteresowań (cztery odpowiedzi) i umiejętności (trzy odpowiedzi) oraz chęć skorzystania z oferowanych przez Wydział możliwości: "Zależało mi, aby maksymalnie wykorzystać oferowane na uniwersytecie możliwości i rozwinąć się.", „Chciałem rozwijać swoje zainteresowania i jak najbardziej skorzystać ze studiów.". Dwoje respondentów wskazało jako motywację poszerzenie swoich horyzontów, jedna z osób była ciekawa programu tutorskiego, natomiast jedna wskazała jako motywację chęć lepszego poznania siebie oraz osoby tutora.

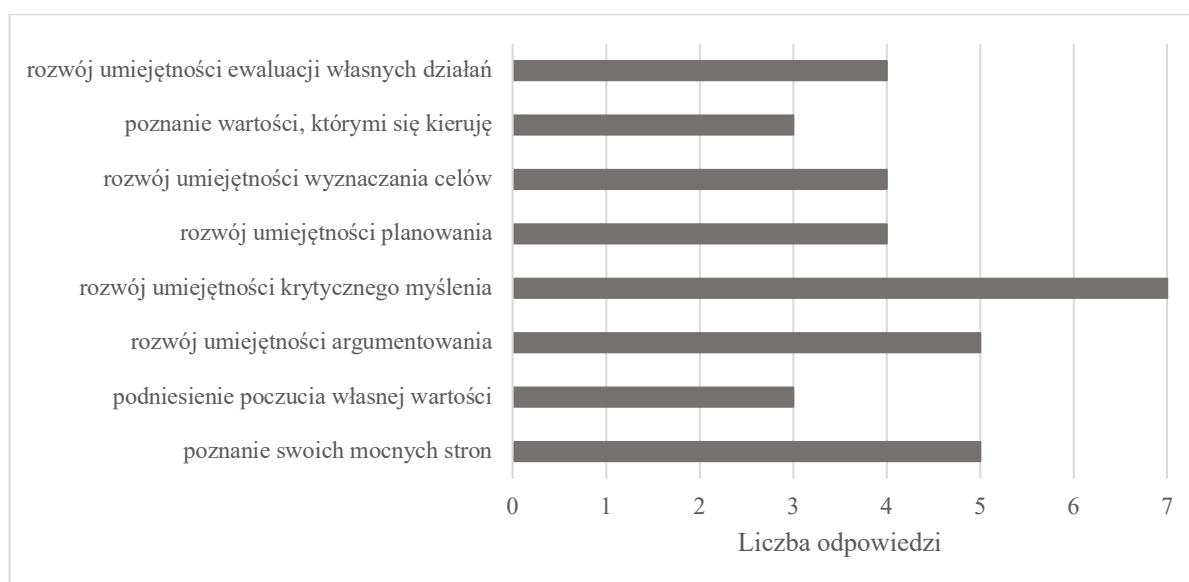
Za główne zalety tutoringu jako metody dydaktycznej absolwenci uznają naukę warsztatu pracy badacza, poszerzenie wiedzy, możliwość zgłębiania własnych zainteresowań oraz indywidualną pracę z nauczycielem akademickim (Ryc. 4). Ten ostatni motyw jest szczególnie interesujący, ponieważ wskazuje rolę nauczyciela/tutora w procesie edukacji. Do rozwoju młody człowiek potrzebuje mistrza. Dzięki niemu może poznawać swoje mocne strony, budować poczucie własnej wartości oraz profesjonalizm.

Ryc. 4. Zalety tutoringu jako metody dydaktycznej w zakresie naukowym z perspektywy absolwenta studiów wyższych. Źródło: opracowanie własne.

Wśród innych zalet tutoringu absolwenci wskazywali również „rozwijanie ciekawości, kreatywności, nieszablonowego myślenia i inspirowanie do działania”, możliwość dalszej pracy naukowej, udziału w programach badawczych, ale również zwiększenie szansy na „przyznanie stypendium rektora”.

Absolwenci doceniają program tutoringowy jako przestrzeń rozwoju osobistego. Do najważniejszych kompetencji miękkich, jakie można wykształcić w trakcie tutoringu zaliczają oni przede wszystkim umiejętność krytycznego myślenia, a w dalszej kolejności rozwój umiejętności argumentowania oraz poznanie swoich mocnych stron (Ryc. 5). Połowa respondentów wskazała ponadto rozwój umiejętności ewaluacji własnych działań oraz planowania i wyznaczania celów.

Ryc. 5. Zalety tutoringu jako metody dydaktycznej w zakresie rozwojowym z perspektywy absolwenta studiów wyższych. Źródło: opracowanie własne.

W otwartym pytaniu dotyczącym innych zalet tutoringu z perspektywy rozwoju osobistego respondenci ponownie wskazali na osobisty kontakt z tutorem: „Zmniejszenie dystansu pomiędzy kadrą naukową a studentem, które ułatwia aktywny udział nie tylko na spotkaniach tutoringowych, ale też na zajęciach. Ponadto pozwala na swobodne zadawanie pytań i dzielenie się swoimi przemyśleniami.” W podsumowaniu pierwszej części ankiety, odnoszącej się do doświadczeń absolwentów z czasów studiów osoby ankietowane uznały tutoring akademicki za efektywną lub bardzo efektywną metodę dydaktyczną, przy czym głosy rozłożyły się tu pół na pół.

Z perspektywy uczelni ważna jest trwałość osiągniętych efektów, czy to w zakresie wiedzy i umiejętności, czy to w zakresie rozwoju osobistego. Na pytanie, czy udział w tutoringach wpłynął lub wpływa na życie zawodowe absolwentów, trzy osoby odpowiedziały przecząco („nie”, „chyba nie”, „raczej nie”). Natomiast pozostali respondenci podawali przykłady trwałych efektów tutoringów. Jedna z osób stwierdziła, że wykorzystuje pewne metody tutorskie w szkole, gdzie pracuje jako nauczycielka. Inne osoby wyraźnie wskazały, w jaki sposób udział w tutoringach pomógł, czy pomaga im w karierze zawodowej. Znamienne są tu dwie wypowiedzi: „Tak, publikacje napisane podczas programu są elementem, który robi wrażenie na pracodawcach i często są wspominane w rozmowach o pracę. Ponadto rekomendacje od tutorów bardzo pomagają w procesach rekrutacji. Udział w tutoringach ułatwił a nawet ukształtował moją drogę zawodową.” oraz „Tutoring pozwolił mi na połączenie moich zainteresowań: hydrologii i ornitologii. Dzięki realizowaniu badań w tej tematyce jestem w pewien sposób rozpoznawalny w środowisku.”

Absolwenci programu, którzy udzielili odpowiedzi w ankiecie, w znakomitej większości wykorzystują umiejętności i kompetencje uzyskane w trakcie tutoriali w pracy zawodowej: „Tak, planowanie i organizacja pracy oraz tworzenie tekstów/ dokumentów są umiejętnościami które pomogły mi w dalszej edukacji i pracy zawodowej. Ponadto dzięki udziałowi w programie miałam wiarę w siebie i motywację, aby aplikować na różne programy stypendialne w tym na studia magisterskie z programu Erasmus Mundus.” Inni respondenci wskazywali na takie umiejętności, jak motywowanie siebie i innych do pracy nad własnymi zainteresowaniami, dążenie do celu, zarządzanie sobą w czasie, kreatywność i innowacyjne podejście do zadań, umiejętność i docenianie konstruktywnej krytyki.

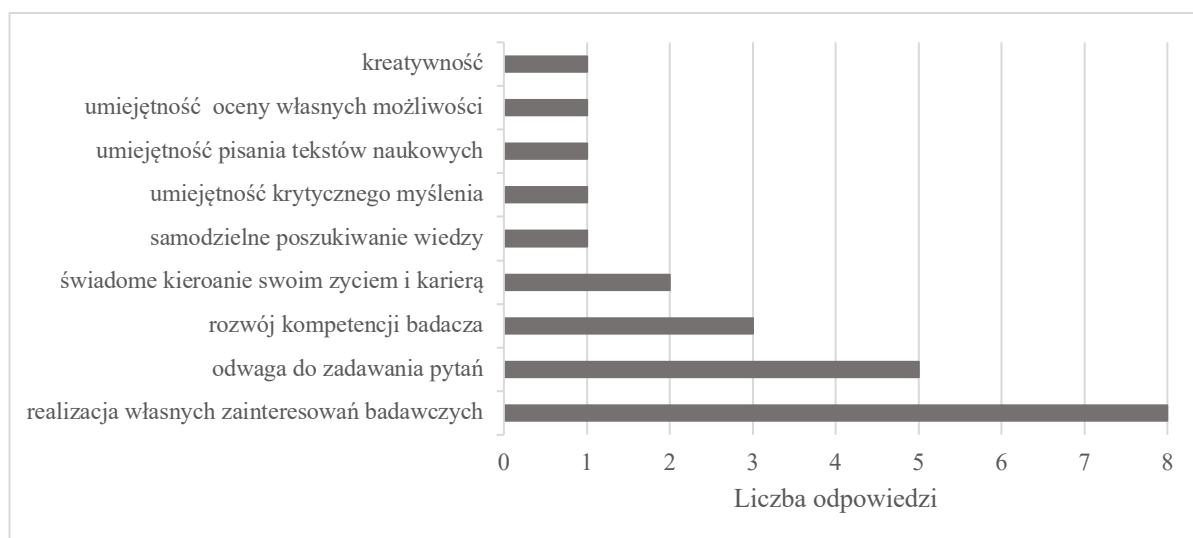
W ankiecie pojawiło się również zaproszenie absolwentów do swobodnego wyrażenia swoich refleksji na temat tutoringów. Wg opinii jednych tutoring to metoda dla studentów ambitnych i znających swoje cele, którzy mogą wiele zyskać, jeśli tutor jest dobrze przygotowany do prowadzenia tutoriali: „Moim zdaniem tutoring sprawdza się przede wszystkim w przypadku studentów, którzy są zaangażowani i wiedzą, co chcą robić. Istotne jest również zaangażowanie ze strony nauczyciela akademickiego, by odpowiednio nakierować studenta i rozpoznać jego możliwości. Jeśli współpraca przebiega dobrze, a obie strony dają z siebie dużo, tutoring może dać bardzo dużo studentowi. Przede wszystkim pogłębia jego ciekawość i chęć nauki”. Inni docenili dostępność tutoringów dla wszystkich studentów, zarówno mających jasno sprecyzowane cele i oczekiwania, jak i tych niezdecydowanych: „W programie jest przestrzeń zarówno dla studentów o określonych zainteresowaniach, skupionych na

karierze akademickiej, ale również dla tych którzy jeszcze szukają swojej drogi i nie są pewni czym chcieliby się zajmować”. Jeszcze inni cenią sobie dowolność udziału w programie: „forma jaką tutoring ma (miał?) na UG jest bardzo w porządku. Np. na UJ w Krakowie tutoring to jeden z obligatoryjnych kursów do zrobienia, co wg mnie wypacza jego sens i studenci często nie są zadowoleni. Jako coś dodatkowego, dla bardziej zainteresowanych - super!”. Podsumowując, wszyscy respondenci - absolwenci studiów na Wydziale Oceanografii i Geografii UG i programu tutoringowego poleciłoby korzystanie z tego programu swoim młodszym kolegom i koleżankom.

Tutoring z perspektywy tutora

Dominującą motywacją do realizacji kursów tutorskich, a następnie aktywnego udziału w programie dla 80% respondentów była potrzeba podniesienia kompetencji dydaktycznych, poznania nowych metod i narzędzi pracy. Drugi pojawiający się w odpowiedziach wątek to chęć pomocy studentom, potrzeba pogłębienia współpracy z nimi oraz rozwój pasji studentów, które były ważne dla 40% tutorów. Nie bez znaczenia pozostawały również takie aspekty motywujące, jak satysfakcja z pracy ze studentami, odkrywanie własnych predyspozycji, ciekawy program szkolenia, pozytywna atmosfera na Wydziale wokół tutoringów, ale też „punkt do oceny pracowniczej”.

Tutorzy są dosyć zgodni co do tego, że główną korzyścią dla studenta z udziału w programie jest możliwość realizacji własnych zainteresowań badawczych, pogłębienia wiedzy i wyjścia w ten sposób poza program studiów (Ryc. 6). Drugim aspektem wskazanym przez tutorów była odwaga do zadawania pytań, co można wiązać z przełamywaniem bariery student – nauczyciel, ale, patrząc z innej perspektywy, można to łączyć z krytycznym myśleniem, kwestionowaniem obiegowych opinii, szukaniem właściwych odpowiedzi. Ważnym elementem w tej kategorii, podkreślanym również w ankietach tutee, jest kształtowanie umiejętności i kompetencji badacza, których częścią jest też pisanie tekstów naukowych. Tutorzy zwracają również uwagę na kształtowanie u tutee postawy proaktywnej, polegającej na świadomym kierowaniu swoim życiem i karierą.

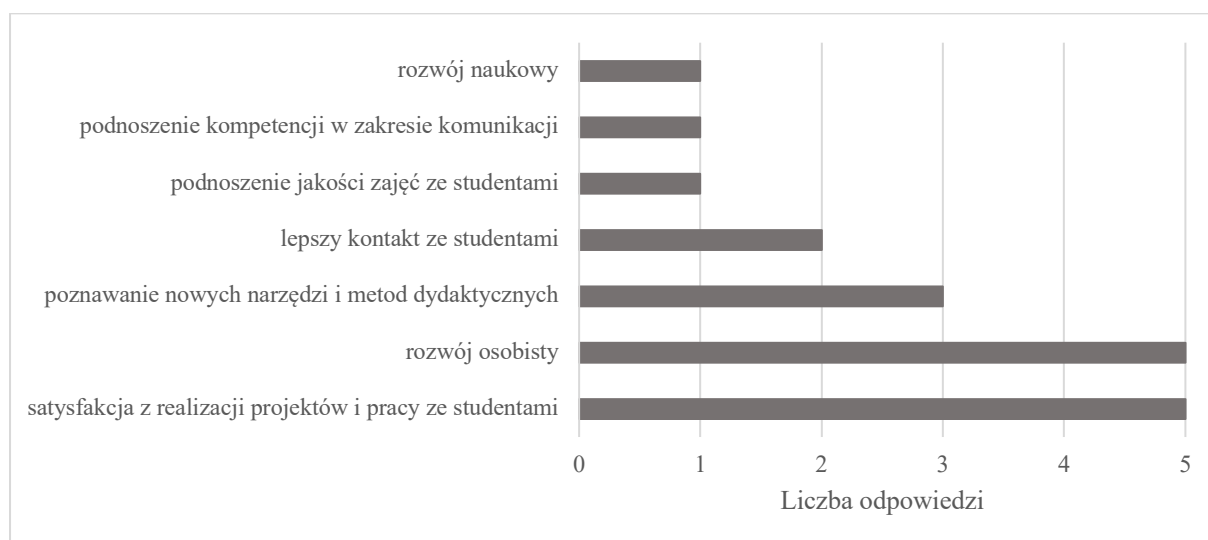
Ryc. 6. Korzyści z udziału w programie tutoringu dla tutee z perspektywy tutorów WOiG. Źródło: opracowanie własne

Opinie tutorów w sprawie ograniczeń tutoringu jako metody dydaktycznej były bardzo zróżnicowane. Wskazywali oni na ograniczenia instytucjonalne („brak osadzenia tutoringu w programie studiów”), metodyczne („praca indywidualna może być ograniczeniem, bo w większym zespole można osiągnąć lepsze rezultaty”, „brak możliwości konfrontacji dociekań studentów w szerszym gronie”) i wynikające z założenia, że „jest to metoda tylko dla studentów, którzy chcą poszerzyć swoją wiedzę o tematykę spoza programu studiów”. Pojawiły się również odpowiedzi, które nie tyle wskazywały na ograniczenia metody, ile na relacje interpersonalne, które mogą wpływać na efektywność tutoriali („niedopasowanie charakterologiczne – różnice w sposobie pracy”, „brak zaangażowania ze strony tutee”) oraz wynikające z sytuacji zawodowej tutorów („brak mocy przerobowych”, „brak czasu na prowadzenie tutoringu przez nauczycieli ze względu na nadmiar innych obowiązków”). Czy praca indywidualna jest ograniczeniem? Jest to jedna z form pracy, której na WOiG doświadcza zaledwie około 2% studentów. W jej trakcie tutee w wyniku działań tutora konfrontuje się z własną widzą, opiniami, przyjętymi założeniami. Konfrontacji z grupą może doświadczać na pozostałych zajęciach, przewidzianych programem studiów. Niedopasowanie charakterologiczne pomiędzy tutorem a tutee staramy się wyeliminować na etapie rekrutacji do programu. Po to są przewidziane w procedurze rozmowy wstępne pomiędzy oboma zainteresowanymi stronami, aby takie sytuacje eliminować. Doświadczony tutor ma również narzędzia do motywowania studenta, poza tym ukończenie cyklu nie jest obowiązkowe. Wydaje się, że te elementy, które niektórzy tutorzy uznają za ograniczenia metody, w istocie są problemami, jakich doświadczają w realizacji tutoringu. Świadczą o tym powtarzające się w pytaniu

o trudności takie odpowiedzi, jak brak właściwego dopasowania tutora i tutee, spadek motywacji studentów w trakcie realizacji programu czy brak czasu w napiętych kalendarzach nauczycieli akademickich na przygotowywanie i realizację tutoriali. Można zatem odnieść wrażenie, że tutorzy mają kłopot z odróżnieniem cech samego tutoringów od czynników, które mogą negatywnie wpływać na jego realizację. Nikt z respondentów nie wskazał na przykład niewielkiej liczby studentów, jaką jesteśmy w stanie na Wydziale objąć programem ze względu na założenie, że praca odbywa się indywidulanie z pojedynczym studentem.

Za trudność tutorzy uznali brak osadzenia tutoringów w strukturze studiów. Wiązali ten argument z brakiem ogólnouniwersyteckich regulacji odnośnie do tutoringów, niepewnością co do woli dziekana Wydziału do wspierania tego programu, niejasnymi zasadami finansowego wsparcia tutorów czy sceptycznego podejścia niektórych przełożonych do tutoringów. Zgłaszali ponadto postulat częstszych spotkań w gronie tutorów, co może świadczyć o potrzebie wzajemnego wspierania się tej grupy nauczycieli i wykorzystywania takich spotkań do pewnego rodzaju superwizji czy interwizji. Ponadto tutorzy wspominali o małej wiedzy studentów na temat tutoringów. Brak obligatoryjnego tutoringów lub przedmiotu realizowanego w całości tą metodą pozostaje w sprzeczności z opinią absolwentów, którzy uznali dowolność udziału w programie za jego zaletę. Wskazane problemy wymagają z pewnością namysłu na poziomie co najmniej władz dziekańskich oraz wprowadzenia instytucjonalnych rozwiązań.

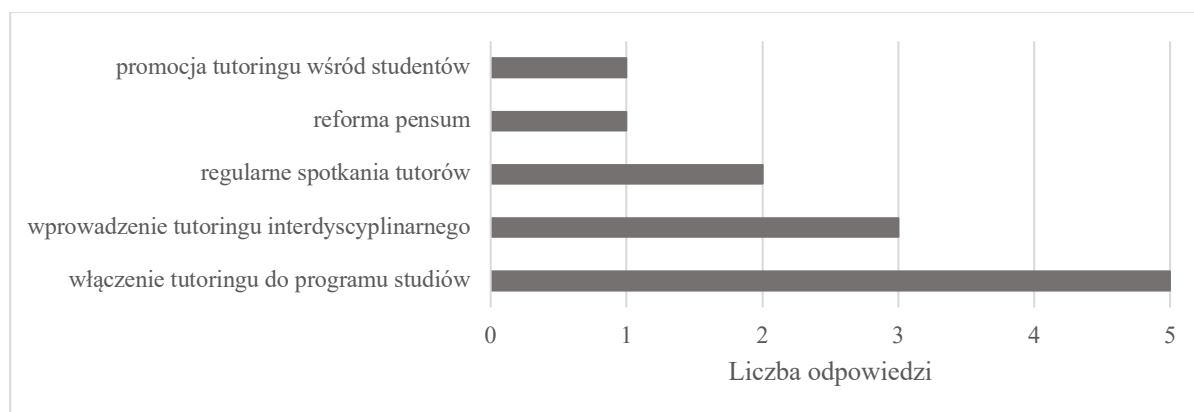
Tutorzy dostrzegają również korzyści z prowadzenia tutoriali. Są one zarówno zawodowe, jak i osobiste (Ryc. 7).

Ryc. 7. Korzyści z bycia tutorem. Źródło: opracowanie własne

Dla połowy respondentów ważna jest „satisfakcja z pracy z młodymi, zdolnymi ludźmi, którzy są ciekawi świata i aktywni”. Również połowa respondentów doświadcza rozwoju osobistego w wyniku zaangażowania się w tutoring. Wymieniane są takie jego aspekty jak umiejętność zadawania pytań i udzielania odpowiedzi, rozwój relacji zawodowych, bardziej obiektywne podejście do studentów. Pojawia się nawet stwierdzenie „autokrytyka”, prawdopodobnie w kontekście umiejętności ewaluacji własnych działań. O rozwojowym aspekcie tutoringu jedna z osób pisze: „rozwój zarówno w obszarze zdobywania ze studentami nowej wiedzy jak i kompetencji - potrzeba ciągłego doskonalenia się, uczenia się; lepsze zrozumienie studentów, osobista satisfakcja płynąca z obserwacji rozwoju studentów, poczucie sprawczości i sensu kontakt i zawiązanie społeczności z innymi tutorami”. Dla respondentów ważne jest również poznawanie nowych narzędzi i metod dydaktycznych czy lepszy kontakt ze studentem. Wśród odpowiedzi są takie, w których tutorzy pokazują wieloaspektowość benefitów wynikających z pracy tutorskiej, w tym własny rozwój naukowy. Pada na przykład taka odpowiedź: „Pogłębam swoją wiedzę, Studenci potrafią skierować myśli na tory, o których sama bym nie pomyślała, tutoring więc pomaga mi się rozwijać nie tylko dydaktycznie, ale też naukowo. Wydaje mi się, że w takiej rozmowie 1:1 Studenci są bardziej otwarci i dzięki temu zmienia się też moja perspektywa postrzegania ludzi, którzy są dużo młodszy, pomaga to prowadzić inne zajęcia. Tutoring dodaje skrzydeł, szczególnie jak słyszy się np. takie słowa „Dzięki Pani uwierzyłam, że mogę iść na studia magisterskie, o których marzyłam, że dam radę”. Tutoring może też pozytywnie wpływać na relacje z osobami bliskimi, gdyż „... w życiu rodzinnym, tutoring przekłada się na zdrowsze podejście do własnych dzieci”.

Zapytani o kierunek, w jakim powinien rozwijać się tutoring na Uniwersytecie Gdańskim tutorzy nawiązują do odpowiedzi, jakich udzielili w kontekście doświadczanych przez nich trudności (Ryc. 8).

Ryc. 8. Kierunki rozwoju tutoringu na Uniwersytecie Gdańskim wg tutorów. Źródło: opracowanie własne.

Postulują przede wszystkim włączenie tutoringu do programu studiów (połowa badanych), co jednak mogłoby być trudne do wprowadzenia przy realizacji tutoriali w takiej formie (jeden tutee – jeden tutor), w jakiej obecnie funkcjonuje ona na Wydziale, chociażby ze względu na ograniczoną liczbę tutorów i określoną dosyć sztywno liczbę godzin pensum, jaką może zrealizować w roku akademickim pracownik naukowo-badawczy UG. W tym kontekście pewnym rozwiązaniem mógłby być tutoring rówieśniczy, który pojawił się w odpowiedziach. „Reforma całego pensum” jest zresztą jednym z postulatów wnoszonych przez tutorów, choć kontekst tej odpowiedzi nie jest jasny. Wprowadzenie na uczelni tutoringu interdyscyplinarnego, międzywydziałowego, to kolejny z pomysłów, jaki pojawia się nie tylko w ankiecie, ale również w rozmowach tutorów. Jest on zresztą odpowiedzią na potrzeby studentów, którzy w celu rozszerzania swoich zainteresowań chcieliby wyjść poza tematykę proponowaną na Wydziale Oceanografii i Geografii. Na razie ta „interdyscyplinarność” realizowana jest w obrębie Wydziału. Na przykład autorka artykułu, geograf – klimatolog, trzy ostatnie swoje tutoriale prowadziła ze studentami pierwszego roku studiów licencjackich Oceanografii, z którymi nie ma zajęć przewidzianych programem studiów. Tutorzy wskazują również na potrzebę „jeszcze większej wymiany informacji, doświadczeń, stawianie na samorozwój i wzajemną motywację, regularnych spotkań”. Silny nacisk kładą również tutorzy na konieczność zaznajamiania studentów z programem tutoringowym na Wydziale: „...Należy również promować tutoring wśród studentów - myślę, że większość (np. na WNSie) nie wie, że są tutorzy i co to jest tutoring”.

Podsumowanie

Przedstawione wyniki badań ankietowych odnośnie do korzyści z funkcjonowania tutoringu nie odbiegają od innych badań tego typu. Rozwijanie zainteresowań, umiejętności badawczych i konkretnych obszarów wiedzy, szczególna relacja z nauczycielem, dzięki której studenci odkrywają swoje mocne strony, wzmacniają poczucie własnej wartości oraz wyznaczają ścieżki dalszego rozwoju to atuty tutoringu, przywoływane również w pracy Ratajczak (2016). Podobnie jak w pracach Ratajczak (2016) i Kolasy (2022) definiowane są korzyści, jakie odnoszą w pracy tutorskiej nauczyciele. Należą do nich nowy rodzaj interakcji ze studentem, satysfakcja, aktualizowanie i poszerzanie swojej wiedzy, rozwój osobisty.

W porównaniu do wypowiedzi tutorów i tutee, przytoczonych we wspomnianych publikacjach odpowiedzi udzielone przez studentów - absolwentów WOiG UG były

znacznie mniej obszerne i pogłębione. Wynika to prawdopodobnie z ograniczeń ankietowania jako techniki badawczej. Respondentom łatwiej jest zaznaczyć sugerowane odpowiedzi niż poświęcić więcej czasu na refleksję nad procesem, w którym uczestniczyli. Być może zebranie materiału badawczego poprzez przeprowadzenie wywiadów pozwoliłoby na uzyskanie dodatkowych informacji na temat tutoringu na Wydziale, a z pewnością umożliwiłoby wyjaśnienie pewnych stwierdzeń, zapisanych przez respondentów w formie skrótów myślowych.

Niewątpliwie ograniczeniem ankietowania jako metody badawczej jest niewielka liczba odpowiedzi. Zazwyczaj liczba odpowiedzi uzyskanych w badaniach ankietowych jest mało liczna, chyba, że dotyczy tematów kontrowersyjnych. Tutoring jako metoda dydaktyczna raczej do takich nie należy. Poza tym tutoring na Wydziale w analizowanym okresie realizowało około 2% studentów, zatem liczba osób, do których można było przesłać kwestionariusze ankiet, również była niewielka.

Wśród absolwentów, którzy udzielili odpowiedzi, dominują absolwenci kierunków geograficznych. Prawdopodobnie wynika to z faktu, że autorka uczy na tych kierunkach i osobista znajomość sprawia, że respondenci chętniej udzielają odpowiedzi lub wręcz czują się zobligowane do wypełnienia kwestionariusza ankiety.

Zaprezentowane analizy przedstawiają obraz tutoringu na Wydziale Oceanografii i Geografii po dziesięciu latach funkcjonowania. Spadająca liczba tutoriali i relatywnie niska liczba tutorów mogą napawać niepokojem. Należy jednak pamiętać, że Wydział jest jednym z najmniejszych w Uniwersytecie Gdańskim, obsługuje sześć kierunków studiów pierwszego stopnia i trzy kierunki drugiego stopnia, co pokazuje obciążenie nauczycieli pracą dydaktyczną. Przytoczone przez tutorów oczekiwania co do kierunków rozwoju tego programu na Wydziale stanowią dobrą podstawę do pogłębionej refleksji nad ewentualnymi zmianami, które powinny w obszarze tutoringu nastąpić.

Bibliografia

Baza tutorów CDDiT UG, dostępny na <https://cddit.ug.edu.pl/bazatutorow/> (otwarty 19.07.2024).

Brdulak, J., Glińska-Lewczuk, K., Janus-Sitarz, A., Uriasz, J. (2021). *A Masters of Didactics Model for University Teaching and Tutoring*. Warszawa: Ministerstwo Nauki i Edukacji, dostępny na <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2024/0614/143733-20240109-tutoring-w-ksztalceniu-akademickim-.pdf> (otwarty 19.07.2024).

- Dąbrowska, I., Dąbrowska, M. (2022). *Tutoring w środowisku akademickim: od indywidualnego doświadczenia pracy z tutorem do tutoringu rówieśniczego*. "Rozprawy Społeczne", nr 16(1), s. 1-19.
- Kolasa D. (2022). *Nie metoda, nie technika, ale raczej podejście do pracy z drugim człowiekiem – tutoring oczami tutora*. „Przegląd Pedagogiczny”, nr 2, s. 122–143.
- Kowalkowska A., Przybylska L. (2023). *Praktyka tutorska w Uniwersytecie Gdańskim*, „Horyzonty Edukacji Akademickiej”, z. 1, s. 88-115.
- Machowska-Okrój S. (2023). *Tutoring jako metoda rozwoju studenta w kontekście obowiązującego paradygmatu oraz jako element doskonalenia jakości kształcenia*. „Teoria i Praktyka Dydaktyki Akademickiej”, tom 2, nr 1, s. 1-20.
- Przybylska L. (2015). *Tutoring na Wydziale Oceanografii i Geografii Uniwersytetu Gdańskiego – motywy zaangażowania w nową ofertę dydaktyczną*. „Annales UMCS,” Sectio B, Vol. LXX, z. 1, s. 153-167.
- Przybylska L. (2017). *Jak przygotować fotoesej*. „Tutoring Gedanensis”, z. 2(2), s. 7-12.
- Ratajczak S. (2016). *Tutoring akademicki – korzyści dla studenta, nauczyciela i uczelni wyższej*. „Kultura i Edukacja”, nr 3 (113), s. 154–171.
- Szymczak E., Malinowska M. (2015). *Tutoring na Wydziale Oceanografii i Geografii Uniwersytetu Gdańskiego*. W: Czekierda P., Fingas B., Szala M. (red.). „Tutoring. Teoria, praktyka, studia przypadków”. Warszawa: Oficyna aWolters Kluwer Business, s. 239-244.
- Szymczak E., Malinowska M. (2018). *Tutoring na Wydziale Oceanografii i Geografii Uniwersytetu Gdańskiego*. W: Czekierda P., Fingas B., Szala M. (red.). „Tutoring. Teoria, praktyka. Studia przypadków”. Warszawa: Wolters Kluwer, s. 247-257.
- Tykarska M., Jarzemińska B., Konarzewska Z., Nuc Z., Górkowska M., Janas U. (2018). *Projekt edukacyjny prowadzony metodą Problem Based Learning „ZATOKA – chrońmy przyrodę i rozwijajmy turystykę”*. „Tutoring Gedanensis”, z.3(2), s. 47–56.
- Złoch I., Błaszczuk A. (2021). *Czy peer collaboration może stać się obszarem swobodnego rozwoju naukowego?* „Tutoring Gedanensis”, z. 6(1), s. 58-64.

Podziękowania

Autorka składa podziękowania wszystkim studentom, absolwentom oraz tutorom, którzy zechcieli odpowiedzieć na pytania ankietowe.

Załączniki

1. Ankieta dla tutee
2. Ankieta absolwenta studiów, który realizował tutoring
3. Ankieta tutorów

10 lat tutoringu na WOiG - ankieta Tutee

Proszę o wypełnienie anonimowego formularza. Będę wdzięczna za wszelkie dodatkowe uwagi i refleksje w pytaniach otwartych. Ankieta będzie czynna do dnia 20 maja 2024 r. do północy.

1. Podaj stopień i rok studiów, na którym aktualnie studiujesz:

2. Dlaczego zdecydowałeś/zdecydowałaś się wziąć udział w tutoringu?

3. W ilu cyklach tutoringu (jeden cykl to 8 spotkań z danym tutorem) uczestniczyłaś / uczestniczyłeś?

4. Jakie widzisz zalety tutoringu jako metody dydaktycznej **w zakresie naukowym** (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź):

- ☐ indywidualna praca z nauczycielem akademickim
- ☐ możliwość rozpoznania swoich zainteresowań badawczych
- ☐ możliwość zgłębiania tematyki badawczej, którą jestem zainteresowany/zainteresowana
- ☐ poszerzenie wiedzy
- ☐ nauka warsztatu pracy badacza
- ☐ podniesienie umiejętności w zakresie przygotowania pracy naukowej (edycja tekstu, ilustracje, odnośniki, itp.)
- ☐ możliwość opublikowania wyników badań
- ☐ wpisanie udziału w tutoringu do suplementu dyplomu

5. Jakie inne zalety tutoringu **w zakresie naukowym**, nie wymienione wcześniej, mógłbyś / mogłabyś wskazać:

6. Jakie widzisz zalety tutoringu jako metody dydaktycznej **w kontekście rozwojowym** (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź):

- ☐ poznanie swoich mocnych stron
- ☐ podniesienie poczucia własnej wartości
- ☐ rozwój umiejętności argumentowania
- ☐ rozwój umiejętności krytycznego myślenia
- ☐ rozwój umiejętności planowania
- ☐ rozwój umiejętności wyznaczania celów
- ☐ poznanie wartości, którymi się kieruję
- ☐ rozwój umiejętności ewaluacji własnych działań

7. Jakie inne zalety tutoringu **w kontekście rozwojowym**, nie wymienione wcześniej, mógłbyś / mogłabyś wskazać:

8. Co sprawiło Ci trudność w realizacji tutoringu (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź):

- ☐ przełamanie bariery tutor-tutee
- ☐ brak współpracy z rówieśnikami
- ☐ sztywne ramy czasowe
- ☐ konieczność pisanie esejów
- ☐ duża ilość czasu, którą trzeba było poświęcić na przygotowanie się do tutorialu
- ☐ ograniczony dostęp do materiałów źródłowych
- ☐ konieczność dobrego planowania swoich działań
- ☐ problemy z porozumieniem się z tutorem

9. Jakie inne trudności napotkałeś/napotkałaś w trakcie realizacji tutoringu

10. Oceń w skali od 1 do 5 efektywność tutoring jako metody dydaktycznej stosowanej w dydaktyce akademickiej, gdzie 1 - zupełnie nieefektywna, 2- raczej nieefektywna, 3- trudno powiedzieć, 4 - raczej efektywna, 5- bardzo efektywna

11. Czy poleciłbyś/poleciłabyś innym studentom udział w tutoring w trakcie studiów:

12. Czy chciałbyś/chciałabyś w przyszłości kontynuować naukę na studiach III stopnia (studia doktoranckie)?

10 lat tutoringów na WOiG - ankieta absolwentów programu tutoringowego

Proszę o wypełnienie anonimowego formularza. Będę wdzięczna za wszelkie dodatkowe uwagi i refleksje w pytaniach otwartych. Ankieta będzie czynna do dnia 23 lipca 2024.r. do północy.

1. Jaki kierunek i stopień studiów Pani/Pan ukończył?

2. Dlaczego Pan/Pani zdecydował się wziąć udział w tutoringach?

3. W ilu cyklach tutoringów (jeden cykl to 8 spotkań z danym tutorem) Pan/Pani uczestniczył?

4. Jakie Pan/Pani widzi zalety tutoringów jako metody dydaktycznej **w zakresie naukowym z perspektywy absolwenta studiów wyższych i osoby czynnej zawodowo** (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź):

- ☐ indywidualna praca z nauczycielem akademickim
- ☐ możliwość rozpoznania swoich zainteresowań badawczych
- ☐ możliwość zgłębiania tematyki badawczej, którą jestem zainteresowany/zainteresowana
- ☐ poszerzenie wiedzy
- ☐ nauka warsztatu pracy badacza
- ☐ podniesienie umiejętności w zakresie przygotowania pracy naukowej (edycja tekstu, ilustracje, odnośniki, itp.)
- ☐ możliwość opublikowania wyników badań
- ☐ wpisanie udziału w tutoringach do suplementu dyplomu

5. Jaki inne zalety tutoringu jako metody dydaktycznej Pani/Pan mógłby wskazać?

6. Jakie Pan/Pani widzi, **z perspektywy absolwenta studiów wyższych i osoby czynnej zawodowo**, zalety tutoringu jako metody dydaktycznej **w kontekście rozwojowym** (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź):

- ☐ poznanie swoich mocnych stron
- ☐ podniesienie poczucia własnej wartości
- ☐ rozwój umiejętności argumentowania
- ☐ rozwój umiejętności krytycznego myślenia
- ☐ rozwój umiejętności planowania
- ☐ rozwój umiejętności wyznaczania celów
- ☐ poznanie wartości, którymi się kieruję
- ☐ rozwój umiejętności ewaluacji własnych działań

7. Jakie inne zalety tutoringu **w kontekście rozwojowym**, nie wymienione wcześniej, mógłby Pan/Pani wskazać:

8. Proszę ocenić w skali od 1 do 5 efektywność tutoringu jako metody dydaktycznej stosowanej w dydaktyce akademickiej, gdzie 1 - zupełnie nieefektywna, 2- raczej nieefektywna, 3- trudno powiedzieć, 4 - raczej efektywna, 5- bardzo efektywna

9. Czy realizacja tutoringu w trakcie studiów wpłynęła lub nadal wpływa na Pani/Pana pozycję na rynku pracy? Jeśli tak, to w jaki sposób?

10. Czy umiejętności i kompetencje zdobyte w trakcie tutoringu wykorzystuje Pan/Pani w pracy zawodowej? Jeśli tak, to jakie to umiejętności i kompetencje?

11. Jakimi innymi refleksjami dotyczącymi tutoringu chciałby Pan/Pani podzielić się w tej ankiecie?

12. Czy poleciłbyś/poleciłabyś studentom udział w tutoringu w trakcie studiów?

10 lat tutoringu na WOiG - ankieta tutorów

Ankieta będzie otwarta do dnia 15 maja 2024 do północy. Proszę o nawet najkrótsze odpowiedzi.

1. Od którego roku jesteś tutorem/tutorką?

2. Jaki masz certyfikat:

- ☐ tutor
- ☐ praktyk tutoringu
- ☐ certyfikowany praktyk tutoringu

3. Wskaż czynniki, które zdecydowały o przystąpieniu do programu: w pierwszej kolejności uzyskaniu certyfikatu, a następnie realizacji tutoringu.

4. Wskaż korzyści (w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji, rozwoju osobistego), jakie Twoim zdaniem wynosi student z uczestnictwa w programie tutoringowym.

5. Jakie widzisz ograniczenia w tutoringu jako metodzie dydaktycznej?

6. Jakie korzyści w aspekcie zawodowym i/lub osobistym (z wyjątkiem materialnych) czerpiesz jako tutor z udziału w programie?

7. Jakie trudności jako tutor napotykasz w realizacji tutoringów, podnoszeniu swoich kompetencji, itp.

8. W jakim kierunku, Twoim zdaniem, powinien rozwijać się tutoring na UG? Jakie rozwiązania należałoby wprowadzić?

9. Jakimi innymi refleksjami dotyczącymi tutoringu, a ważnymi dla Ciebie, chcesz się ze mną podzielić?

10. Czy Twoi tutee kontynuują lub kontynuowali naukę na studiach doktoranckich? A może je już z sukcesem ukończyli? Jeśli tak, proszę o podanie nazwisk tych osób.

11. Proszę o podanie, w miarę możliwości, kontaktów do osób, które ukończyły studia (I lub II stopnia i nie są obecnie studentami) i realizowały program tutoringu. Chciałabym również z tymi osobami przeprowadzić ankietę.